

"Brigádműsor" az Ifjú Gárda Fiúotthonban

Az újszegedi villamos végállomásától jó húsz percrenyire, magas, sárga épület mellett kanyarodik az országút Szőreg felé. Ez az épület az Ifjú Gárda Állami Fiúotthon. Szőke, barna buksifejű kislányok, okos, megérett, baráti szavakat kapnak nyakleves és fülbólás helyett. Vidám, nőtánc, nevetgető csoport száll le a villamosról és indul neki a szőregi országútnak. A fiúk kezében csizma, a lányok karján tarka selyemszoknya, színes kendő.

A szegedi Nemzeti Színház DISZ-szervezete

Brigádműsorral kedveskedik a gyerekeknek. Lehetnek vagy húszan. Mind jókedvűen vág neki a hosszú útnak. A csipős, februári fagy piros rózsákat rajzol a fiatalok arcára, cipőjüket barnára festi az országút sára, de lelkesedésüket semmi nem tudja letörni. Még az egyedül bandukoló járókelő is felderülnek ennyi fiatal, mosolygó arc láttán.

Az út végén már várja őket az otthon igazgatója. A folyosók mélyéről kíváncsi gyerekefejek bukkanak ki, majd izgatottan viszik a hírt a többieknek.

— Itt vannak!
Megkezdődik a műsor. Ének, tánc, versek váltogatják egymást. A gyerekek szomjas szemmel hallgatják a művészeket, ragyogó kis arcukon látszik az elragadtatás. Kicsi mellükből néha felfelgő egy mély sóhaj, szájukat nyitva felejtik a csodálkozástól. Ismerős orosz dalokat játszik tangóharmonikán a színház zenekarának egyik tagja, a gyerekek lassan fejbátorodva énekelik együtt a dalt.

„Szél, szél, szállj keletről hozzánk, Szél, szél, új világot hozz ránk, Talán sohse volt még ilyen hálas közönsége a szegedi színházaknak. Minden színműtől dühöngő taps, újjongás, hogy volt... hogy volt!” fogad. A gyerekek öröme határtalan. Egő arcuk csillogó szemük minden dicséretétől töltött. Kedves, kétó hangjuk, az utolsó szám után — „ne menjetek el még! Énekeljétek még!” — jobban fogva tartja a színházakat, mint a felnőttek elismerő mosolya.

Késő délutánba nyílik a látogatás. Most

szeropet cserélnek.

A színház tagjai leülnek a gyerekek közé és az otthon táncosportja, zenekara szórakoztatja őket. Magyar táncot, orosz táncot táncolnak a gyerekek, komolyan, pontosan, ügyesen. Egyik kis pártás Petőfi: „Szeged szeged” című versét szavalja el, két másik énekel. Csengő gyerekhangjuk megtölti a termet, megtölti a színház szívéét. Az otthon utolsó zenekara az Uttörő Indulót játsza, furulyán, dobbal, cintányérral. A gyerekek beszélgetnek a színházakkal. Elmondják, hogy mit tanulnak az iskolában, hogy szabadidejükben szakkörökre járnak ahol mindannyiuk pártás azt csinálja, amit szeret. Egyik az asztalos szakkörben van, másik a modellező szakkörben, harmadik fotós... Megmutatják a maguk-készítette sakfigurákat, a játékokat, a komoly, művészi felvételeket, becsúfolnak a Micsurin szakkör tavalyi eredményeiről, tervekről, beszélnék termelésről, építkezésről, könyvtárról. Egész kis gyerek-város született itt a szőregi országút mentén és a gyerekek érzik, hogy gazdái, tulajdonosai ennek a birodalomnak. Szeretik és gondozzák, mint gazda a jószágát. S most úgy mesélik el apró élettük minden kis örömét, hogy a színházokban is lelkesedés támad, együtt örünek a gyerekekkel.

Későre jár,

este előadás. Indulni kell. A gyerekek a kapuig kísérik vendégeiket és csak úgy engedik el, hogy azok megígérik, hamarosan eljönnek megint.

Az otthon kis lakói most felmennek a termekbe, tanulnak, készünek a holnapra. A színház pedig visszaindulnak a színházba. Az országút már égne a lámpák. Februárban hamar sötétedik az idő. De a DISZ-tagok szívében ragyogó lánggal egy kicsi elvtársak községe, jól végzett munkájuk öröme és bevilágítja az utat a színpad és az iskolák között.

Yárádi Zsuzsa

Barátság

Nem mint ki szörnyű istenek előtt,
mély, térdet hajtó alázattal áll,
villámot félve, tehetetlenül
szorong és átkot, áldást vár,

sem szolgaként a hízott úr előtt,
csupasz kebellet, rongyban, mezítláb
les kis kegyet, vagy bő pofonok
s gerinctelen görnyeszté derekát...

(Mert így „barátság” is akad nem egy,
ekép hajlong ezer frakkos lakáj
Dollár az isten, trüsz az úr neve
— Így baráthoz így barátság talál...)

De jókedvvel és forró hittel övez
ki békéért küzd, Népek reménye, te —
tudjuk mind: a Földünk egyhatodán
már nő a népek közös kenyere.

Mi Párizs volt a hős Petőfinél
— több annál. Szászor, drága Moszkva ma:
Nagyvennyole csak más láncot adott —
minden láncot szétzúz Sztálin szava.

Mert erősebb, mint minden fegyverek
s égi villámnál tüze pusztítóbb,
gyilkosra sújt, bennünket felemel —
szerezd, tiszteid a Szovjetuniót!

BODOR PÁL

Első a Szegedi Tudományegyetem Jogi Kara az egyetemek közötti versenyben

Rákosi elvtárs születésnapjának évfordulójára még fokozottabb jó tanulással,
a fegyelem megszilárdításával készülnek fel

Szocializmus építő országunk dolgozó népe nagy érdeklődéssel és figyelemmel kísérté az elmúlt hónapban az egyetemista fiatalok munkáját. A kollégiumok annyit jelentettek az egyetemista fiatalok életében, mint az aratás a dolgozó parasztnál. Országos viszonylatban indult verseny az egyetemek és főiskolák között a tanulmányi színvonal emeléséért. A Szegedi Tudományegyetem Jogi Karán is megszervezte a párt, a DISZ a versenyt: s ennek meg is lett az eredménye: a Szegedi Jogi Kar első lett 4.28-as tanulmányi átlagával a tudományegyetemek versenyében. A pécsi Jogi Kar 4.3, a budapesti 4.1 átlagot ért el. A munkás- és dolgozó parasztszáműzésű fiatalok bebizonyították, hogy rájuk különösképpen építhet dolgozó népünk. Karunkon a IV. évfolyam munkás- és dolgozó parasztiatitjai 4.92-es kitűnő tanulmányi eredményt tudtak felmutatni. De szép az I. évfolyam 3.74, a II. évfolyam 4.33, a III. évfolyam 4.29-es átlaga is.

A szakértésig hallgatók közül az I. éves Pócz Lajos ért el kiváló eredményt. Nemcsak egyéni tanulmányi mutatói példák, hanem az elvtársi segítségnyújtásban is. Simonyi Sándorral, mint tanulópárk, 5.ös átlagot értek el.

A DISZ ünnepélyes taggyűlésén a hallgatóság teljes számban megjelent. A jutalomosztás után Németh László párttitkár elvtárs pártmegbízást adott a DISZ-fiataloknak: 1. Szüntessük meg a késése-

ket, akadályozzuk meg a hiányzókat, 2. Emeljük tovább a tanulmányi színvonalat s szilárdítsuk meg a munkafegyelmet.

3. Vállaljuk el, hogy a marxizmus-leninizmusból jeles átlaggal szigorlatozunk az év végén.

A hallgatóság egyhangúlag megfogadta, hogy a pártmegbízást teljesíti. Rákosi elvtárs 60. születésnapjára a hallgatóság vállalta, hogy karunkon is magukévá teszi a Felsőoktatási Tanács elnökének, Orbán elvtársnak a kzedeményezésére indult mozgalmat: „Tanulj meg mindennap — amit aznap előadtak”. Ez a mozgalom a folyamatos tanulást biztosítja. Sárvári Sándor elvtárs, DISZ-titkár hangsúlyozta, hogy Rákosi elvtárs szü-

letnapját méltóképpen úgy ünnepelhetjük, hogy ez a félvünk a „Rákosi félv” nevet kapja. Ez azt jelenti, hogy minden hallgató úgy tanul majd, hogy ez méltó legyen népünk szeretett vezére: Rákosi Mátyás nevéhez.

A taggyűlésen értékes egyéni felajánlások is hangzottak el Szegedi Katalin, Mihailovics István, Szász Gyula, Kunos József, Gyuris Károly és Törőcsik Gábor elvtársak részéről, a tudományos kutatómunka, a tanulási fokozása érdekében.

A csütörtöki taggyűlés óta már sok joghallgató teljesítette is pártunk vezetésével, a tanárok segítségével március 9-re tett felajánlását.

Stammer József.

Megjelent a Szovjetunió Kelet-kutató Intézetének két újabb kiadványa

A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának könyvkiadó vállalatja két új művet adott ki, melyek a keletkutatás időszerű kérdéseivel foglalkoznak. Jevgenyij Zsukov professzor szerkesztésében megjelent a „Nemzetközi viszonyok Távol-Keleten” című gyűjtemény. A gyűjtemény gazdag dokumentumanyag alapján tárja fel az imperialista ál-

lamok rabló-hódító politikájának lényegét a távolkeleti országokban, bemutatja az imperialisták egymás közötti harcát a gyarmati uralomért.

Alekszej Gyelkov professzor „India a második világháború alatt és után” című monográfiájában azokat a gazdasági, szociális és politikai változásokat tárja fel, amelyek nemrégiben megtörténtek Indiában.

A HETEDIK BANYAMEZŐ

Nyikolaj Karacsincev, a hetedik bányamező vezetője elgondolkodva ballagott hazafelé. Arcán kedvetlenség ült, füleiben mondatok morajlottak, amelyek értelmét újra és újra átgondolta: „Kevésel követelek az emberektől, rossz a munkabeszterés, gyenge ütemben halad a gépesítés, nem kapjuk idejében a bányafűt. Szóval minden rossz...”

Pedig nem is olyan régen mennyi szeretettel dicsérték munkáját, továbbképző tanfolyamra is küldték, majd kinevezték a hetedik bányamező vezetőjévé. A pártbizalmi beszélt feléle mindig a legnagyobb elismeréssel, ugyanaz, aki ma a fejére olvasta:

— Rosszul dolgoztok, Karacsincev elvtárs. Kárt okoztok a nép gazdaságának...

A hibákat a pártgyűlésen tárták fel. Megtárgyalták, mi az oka, hogy a vezetése alatt álló bányamező, amely nemrégiben még vándorászólót nyert, most lemaradt a versenyben. Újra fülebe csengtek Grabovszkij brigádvézető szavai:

— Már csigának csúfolnak bennünket... És mindennek a szervezőtlenség az oka...

A szervezőtlenség tehát a vezetés rossz. Ide hivatott ki a bíráló és a sok hozzászólás. Ezért volt Karacsincev olyan keserű hangulatban. Odahaza, amikor leült az asztal mellé, még a vacsora sem ízlett. Eltolta maga előtt az ételt.

Nyugtalanul aludt. Az álmában forgolódásban sokszor feltűnt az önvád: „Rosszul dolgozom”.

★

Másnap reggel, amikor a bányába igyekezett, találkozott a pártbizalmival. Elhatározta, hogy elmondja, amin annyit gondolkodott az éjszaka.

— Belátom, rosszul vezeték, rosszul dolgozom.

— Nem egészen így van! — vá-

golt közbe a pártbizalmi. — Az a bajod, hogy sok erőt pazarolsz el — eredmény nélkül! A részlegedben szép számmal vannak bányászcsapatok, de elfelejtetted, hogy nekik kell irányítanod a munkát. Ez pedig hidd el, nehezebb, mint maga a munka. Jól dolgozni s egy nagy kollektívát jól dolgoztatni: két különböző fogalom. A vezető legyen olyan, mint a karmester: pálcájával beint és a zenekar sok különböző hangszere egy hangnemben zengni vá.

— Úgy látszik, belőlem sohasem lesz karmester... Engedd meg, hogy újra csak jó bányász lehessék...

— Nem úgy van az, Nyikolaj! Nem hátrálni kell, hanem szembenézni a feladatokkal! Gondolkozz, láss hozzá és tanulj meg dolgozni az emberekkel. Szűrd le a legnagyobb kollektívából a tapasztalatokat... Ne fojtsd el dolgozóitársaid kezdeményezését, meri, ha csökkentend energiájukat, magadnak ártasz... Nem gondoltál arra, hogy nálatok még mindig kézíróval vontatják a fát? Miért nem állítjátok fel a csőrlőt?... Fiatalember vagy, az iskolapadból jöttél hozzánk. S fiatalok a munkatársaid is, akik a hetedik bányamezőn dolgoznak. Tudod, mire képesek? Csak meg kell szervezni őket és meglátod, csodákat művelnek. Beszélj arról, hogyan dolgozott a „Sztálin”-bánya a háború idején. Juttasd eszébe a nagyszerű munkaversenyeket... Idenéz! Tyumen kerület „Kujbisev” kolhoza versenyre hívott ki bennünket... — és eléje tartotta a zsebből kihúzott levelet.

A kolhozparaszrok levele meghatalmazta Karacsincevet. Tudta, hogy a versenyben általában bányák bányákkal állnak szemben. És most — bánya és kolhoz. Indulni készült munkahelyére. A pártbizalmi utánasólt:

— Aztán fogd meg a gyeplőt!

Nyikolaj Karacsincev fásultan, keserű hangulatban indult el hazulról és — bizakodással, frissen, új emberként ért le munkahelyére. Eggett benne az elhatározás, hogy felveszi a harcot. És ahogy az embereivel beszélt, érezte, hogy a lobogása rájuk is átragadt. Nem lakadtak a legutóbbi sikertelenség miatt, hanem a kommunizmus és komzomollagok erős akaratával bíznak, hogy kikerülnek a hullámvölgyből.

Pontos tervet készítettek a legközelebbi teendőkről és másnap már felszerelték a szállítószalagot. A következő napokban feldíltották a csőrlőt, a bányamező dolgozói között megindult a munkaverseny, a kiváló bányászok egyéni felajánlásokkal jártak az élen, a brigádok jobb munkával, új módszerekkel és csökkentett önköltséggel mellett indultak harcba a széntermelés fokozásáért. Ha akadályok jelentkeztek, az a kitermelt szén eltorlaszolta a csőzdát vagy nem volt elég fa, hogy a kifejtett bányaerőtel dűljöljék, ha zökkenő mutatkozott a szénszállításban, mindig megtalálták a módot a hiba kiküszöbölésére és a munka meggyorsítására. Teljes összhang alakult ki nemcsak a kollektíva tagjai között, de a többi részleg dolgozóival is. Új, egyszerű elgondolásokat valósítottak meg és a gépesítés, amit eddig elhanyagoltak, hatalmas lendületet vitt munkájukba.

... A hetedik bányamező ma újra az egyik legeredményesebben dolgozó részlege a „Sztálin”-bányának.

A hetedik bányamező Nyikolaj Karacsincev vezetésével, a pártvezet irányításával és támogatásával megtalálta a helyes utat, amelyen erősen, biztosan halad a egyszerű eredmények felé.

KÖNYV JELENT MEG Kálmány Lajosról

A Közkutatási Kiadválal, lat a magyar tudományos élet régi adósságának törlesztését kezdte meg Kálmány Lajos népköltési hagyatékának sorozatos kiadásával. Több, nagy kötetre terjedő gyűjtésének első gyűjteménye a „Katonai dalok”, a napokban hagyta el a sajtót. A megjelenés túl közeli ideje nem teszi még lehetővé, hogy a gyűjteménnyel magával részletesen foglalkozzunk, a kötet elé írt életrajz azonban, mely könyvalakban külön is megjelent, ugyancsak a Közkutatási Kiadó kiadásában, megérdemli, hogy külön is foglalkozzunk vele.

Péter László, Kálmány Lajosról írt életrajzának nem az a különös érdeme, hogy a nagy magyar néprajztudós munkásságát teljes részletességgel rajzolja meg, hanem az, hogy rámutat Kálmány Lajos állandó üldözöttségére, magárahagyatóságának társadalmi okaira, leleplezi a Kálmányi számtalanszor meghurcoló, a feudalizmusban bennragadt egyház haladásellenes, tudományellenes arcát, bemutatja a folklorista Kálmányon túl a feudális viszonyokat élesen bíráló Kálmányt, Péter László, Kálmány Lajos munkásságának alapos ismeretében meggyőzően bizonyítja, nemcsak azt, hogy Kálmány észrevette kora társadalmának hibáit, hanem azt is, hogy egész magatartásával mindig a nép mellett állott. Írásában keményen és bátran tárta fel az egyházi és világi birtok kihasználó jellegét. Egy alkalommal így ír Csernok János akkori hercegprímáshoz: „... nem akarom, hogy nevem szerepeljen, ha egykor az a vihar, amelyik ma Oroszországban dúl, hazánkba is eljut s elsepri az egyházi birtokokat itt is, amelyet a nép várva vár.” Az Alföld délkeleti sarkában kitérő parasztsztrájkok kérdésében a sztrájkok mellett áll. „A munkászavargásoknak tehát alapjuk van — alapította meg a Torontál megyei földesurak falvakat kirtó, ocsmány mohaágát leplező írása végén — mit csak az okokat firkészni nem szeret, esetleg nem akaró nem lát meg.” Kálmány a bajok megszüntetésére telepítést sürget. „Telepítse be a kincstár a magyar Káncágon lévő birtokait... éspedig az elsősorban ittlakó, de földdel nem dicsekedhető magyarokkal; megérdemlik!”

Az életrajz Kálmány Lajos munkásságának tárgyi ismertetése, haladó, meg nem akuvó magatartásának megrajzolása után alaposan tárgyalja Kálmány jelentőségét a magyar néprajzi kutatás történetében. Rámutat arra, hogy nemcsak a népköltészet-kutatás helyes módszerének kialakításában volt nagy szerepe, hanem a néprajzkutatás elvi kérdéseinek megoldásában is úttörő volt. Szövegek közlésének hitelessége egyik legfontosabb újítás a magyar folklorisztika történetében. Rámutat az életrajz Kálmány munkásságának nagy hiányosságára is, arra, hogy különben széleskörű gyűjtőmunkája nem terjedt ki a dallamkutatásra. Kálmány elvileg látta a dallamgyűjtés fontosságát, de részben az, hogy ő maga nem tudott koltánni, — nem volt zenei hallása — majd az, hogy fonográfra sem tudott szert tenni, megakadályozta abban, hogy rendkívül gazdag dalgyűjtését a népdalok dallamaival is kiegészíthesse.

Végezetül, már nem az életrajz tanulmány ismertetése, ként de mégis idetartozón főt kell említeni egy kérdést. A Szovjetunióból, a népi demokráciából itt járt népi együttesek, a Magyar Állami Népi Együttes szereplésének hatására Szegeden is megindult a népi együttesek szervezése. Eddig egyetlen próbálkozástól eltekintve, nincs nyoma annak, hogy népi együttesek felhasználának munkájukban Kálmány Lajos több évtizedes munkásságának eredményét; eddig ki, adott gyűjtéseit, Kálmány gyűjtéseit kimeríthetetlen forrást jelentenek népi együttesek számára. Jól megszervezett kiegészítő-gyűjtőmunkával a Szegeden és a Délalföldön dolgozó folkloristák és kultúrunkások Kálmány szöveges közléseinek dallamait még sok esetben felkutatathatják. Néprajzkutatóinknak és népi együtteseknek ez a néphagyományokat felelevenítő és új talommal ellátó munkája méltó lenne a táj nagy néprajztudósának emlékéhez.

(szabolcsi)